

တိုက်ရိုက်- အစီရင်ခံပါ။

စုပေါင်း ဉာဏ်ပညာကို
အသုံးပြုပါ။

ရွေးကောက်ပွဲများ၊ ဘေးဒုက္ခများ
သို့မဟုတ် အဓိကရှက်များကို
လူစုလူဝေး အကြောင်း
အစီရင်ခံခြင်း နှင့် လူအုပ်ကြီးနှင့်အတူ
ပျံ့ကျလှိုက်လုပ်တာတွေအတွက်
ဒီနည်းဗျူဟာအသုံးဝင်ပါတယ်။

ဗီဒီယို ဥပမာများ အားလုံး

● ၂၀၀၈ မွန်ဘိုင်း အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှုများကို ကွင်းဆင်း သတင်းပို့ခြင်း

မွန်ဘိုင်း မြို့ခံများ တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်နေချိန်မှာ မီဒီယာပေါ်မရောက်သေးသော သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေနေရန် ဒေသခံတွေက မိုဘိုင်းမက်ဆေ့ချ်များနဲ့ လက်ကိုင်ဖုန်း ဓာတ်ပုံများ သုံးပြီး ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး စီစဉ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလိုစဉ်ဆက်မပြတ်အစီရင်ခံချက်များက ဒက်ရာရသူများနဲ့ သေဆုံးမှုများကို ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့ပြီး သွေးလှူဒါန်းမှုများနဲ့ အခြားကယ်ဆယ်ရေးအတွက် အားထုတ်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါတယ်။

အသုံးပြုခဲ့တဲ့ Tools များ - Twitter, Flickr, MySpace, ဘလော့ရေးခြင်းနဲ့ လက်ကိုင်ဖုန်းများ

ဆက်လေ့လာရန် လင့်ခ်များ

ဓာတ်ပုံများ - <http://bit.ly/TiYzh>

Twitter သတင်းများ - <http://bit.ly/nOAiD>

● အကြမ်းဖက်မှုအကြောင်း လူထုသတင်းပေးချက်များ စုဆောင်းခြင်း

ဖိုကို(Foko) နဲ့ မဒတ်ဂါစကာ(Madagascar) နိုင်ငံသားများ အစိုးရလွှဲပြောင်းမှုတစ်ခုကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ဆန္ဒပြပွဲများအတွင်း စစ်တပ်နဲ့ရဲများရဲ့ အကြမ်းဖက်မှုများအကြောင်းကို မဒတ်ဂါစကာနိုင်ငံသားများက ဖိုကိုမဒတ်ဂါစကာအဖွဲ့ဆီ SMS နဲ့ သတင်းစကားများ ပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအစီရင်ခံချက်များကို အွန်လိုင်းမြေပုံတစ်ခုလုပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြပြီး ဒေသခံဘလော့ဂါများအဖွဲ့က တိကျမှန်ကန်မှုရှိမရှိ စစ်ဆေးပေးခဲ့ကြပါတယ်။ အဲ့ဒီကာလအတွင်းမှာ ထုံးတမ်းစဉ်လာမီဒီယာများဟာ ဩဇာလျော့နည်းလာနေပြီး ဖိုကိုရဲ့ ဝက်ဆိုဒ်က ပြည်သူတွေကို အန္တရာယ်ရှိနိုင်တဲ့ နေရာတွေကို သတိပေးခြင်းနဲ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာမီဒီယာများက သတင်းပေးခြင်းထက် ပိုမိုပြည့်စုံတဲ့ မြင်ကွင်းတစ်ခုကို ပေးခဲ့တယ်။

အသုံးပြုခဲ့တဲ့ Tools များ - IntelSMS, FrontlineSMS, Ushahidi, Twitter, လက်ကိုင်ဖုန်းများ နဲ့ ဘလော့ရေးခြင်း

ဆက်လေ့လာရန် လင့်ခ်များ

တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံချက်များ - <http://bit.ly/Yd5ts>

ဖိုကိုနဲ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးချက် - <http://bit.ly/QZvVM>

TWITTER

FOKO

လှုပ်ရှားမှုကို ကြိုတင်စီစဉ်ပါ

- နည်းပညာနဲ့ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်တဲ့ သေချာတဲ့ Tool အသုံးပြုမှု စသည်တို့အပေါ်မူတည်ပြီး ကွဲပြားချက်များ ရှိနိုင်ပေမယ့်လည်း ပြည်သူက ပူးပေါင်းသတင်းပို့ခြင်း (Citizen reporting) ဟာ နယ်ပယ်တော်တော်များများမှာ အလုပ်ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အိန္ဒိယမှာ Twitter အင်မတန်အသုံးဝင်နေရခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းကလဲ ဒါပဲဖြစ်တယ်။ အိန္ဒိယမှာ ရှိတဲ့ Twitter အသုံးပြုသူတွေဟာ သူတို့လက်ကိုင်ဖုန်းများက တဆင့် ကမ္ဘာနဲ့တပွမ်း အခြား Twitter သုံးသူများ မရနိုင်တဲ့ ကုဒ်တို (short code) ကို သုံးပြီး နောက်ဆုံးဖြစ်ရပ်တွေကို တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကြတယ်။
- အရေးကိစ္စတိုင်းအတွက် Tool တခုကို သက်သက် ဖန်တီးနေစရာမလိုပါဘူး။ မဒတ်ဂါစကာအကြမ်းဖက်မှုကို ခြေရာခံမှာ သုံးခဲ့တဲ့ ယူရှဟီဒီ (Ushahidi) ဟာ ဆင်တူစီမံကိန်းအတွက် ကင်ညာမှာ ပထမအကြိမ် သုံးပြီးသားဖြစ်တယ်။ ဖိုကိုအဖွဲ့ဟာလည်း အဆင်ပြေမယ့် ဆော့ဖ်ဝဲလ် တခုဖန်တီးနေစရာမလိုဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးနဲ့ ကိုက်ညီအောင်လုပ်ဖို့တော့ လိုအပ်ခဲ့တယ်။
- တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံခြင်း ပုံစံတမျိုးကတော့ လက်ရှိအဖြစ်အပျက်များရဲ့ စဉ်ဆက်မပြတ် အစီအရင်ခံချက်များကို မွန်တိုင်းအကြမ်းဖက်မှုမှာ လုပ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း စုစည်းခြင်းဖြစ်တယ်။ ဒီလိုပုံစံမျိုးသ တင်းပို့ခြင်းမျိုး ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့အတွက် ဘလော့ဂ်များ အတွက် ကွန်ယက်တနေရာ ရှိဖို့နဲ့ ပြည်သူကြားက သတင်းထောက်များက သတင်းများ ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် တိုက်ရိုက်သတင်းထောက်များရဲ့ နောက်ဆုံးပေးပို့ချက်များကို တုံ့ပြန်ဖို့ အဆင်သင့်ရှိနေရပါမယ်။
- တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံခြင်းရဲ့ တခြားနည်းလမ်းကတော့ မဒတ်ဂါစကာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးမှာ လုပ်ခဲ့သလိုပဲ ချက်ချင်းသတင်းပေးပို့ခြင်းကို လမ်းညွှန်ပေးဖို့ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုသတင်းပေးခြင်းက အလားအလာရှိတဲ့ ပြည်သူကြားက သတင်းထောက်များနဲ့ အဆင်ပြေစေဖို့အတွက် ခိုင်မာ ပြည့်မီတဲ့ စီမံကိန်းတခုရှိဖို့ လိုအပ်တယ်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာမီဒီယာကိုတော့ အစပျိုးခြင်းကို သတိထားမိစေဖို့ အသုံးပြုနိုင်တယ်။
- လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း အစီရင်ခံခြင်းရဲ့ အင်အားဟာ ကြီးထွားလာနေတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်အတွင်းမှာ သတင်းဖန်တီးပုံဟာ တော်တော်လေးပြောင်းလဲခဲ့ပါပြီ။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတခုက သူတို့ကိုယ်တိုင် သတင်းဖန်တီးလာရုံသာမကပဲ ထုံးတမ်းစဉ်လာမီဒီယာက ရေဒီယို ရုပ်မြင်သံကြားအထိ ပြည်သူများကိုယ်တိုင် သတင်းပို့ခြင်းတွေ ပါဝင်လာပါတယ်။

ပြဿနာ စမ်းစစ်ချက်

ခေါင်းစဉ် - မပေါ်ထွက်ဖူးသေးတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး သူရဲကောင်းများ
စီစဉ်သူ - လိပ်ပြာလုပ်ငန်းများ (Butterfly Works) နဲ့ မီဒီယာဗဟိုပြု
အာဖရိကဖောင်ဒေးရှင်း
နေရာ - ကင်ညာ
ဝဘ်ဆိုဒ် - <http://peaceheroes.ushahidi.com>

ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်

မဖော်ကျူးရသေးတဲ့ငြိမ်းချမ်းရေးသူရဲကောင်းများအဖွဲ့က ၂၀၀၇ ဒီဇင်ဘာမှာ ကင်ညာမှာ ရွေးကောက်ပွဲနှောင်းပွဲအတွင်း ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်မှုအပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့သူများကို ဂုဏ်ပြုခဲ့ပါတယ်။ ကင်ညာလူမျိုးများက သူတို့သဘောကျသောသူများနဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေကို text မက်ဆေ့ချ်များ၊ အီးမေးလ်များနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးအခမ်းအနားများတွင် ပုံစံများဖြည့်ခြင်းဖြင့် အဆိုပြုနိုင်ပါတယ်။ လိပ်ပြာလုပ်ငန်းများနဲ့ အာဖရိကက မီဒီယာဗဟိုပြုအဖွဲ့များက ဒီအဆိုပြုချက်များကို စုဆောင်းခဲ့ကြပါတယ်။ နိုင်ရိုဘီ အဆိုပြုချက်များကို ဘာသာပြန်ခြင်း၊ စိစစ်ခြင်းနဲ့ ပြည်သူကြားက သတင်းပို့ Tool ဖြစ်တဲ့ Ushahidi ကို သုံးပြီး မြေပုံပေါ်မှာ ထည့်သွင်းခြင်းများ ဒေသခံဒီဇိုင်းကျောင်းနဲ့ အတူလုပ်ကြပါတယ်။

အွန်လိုင်းထိုးဖောက်ပင်ရောက်မှု နောက်ဆက်တွဲအနေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးသူရဲကောင်းများက သတင်းစာ၊ ရေဒီယိုနဲ့ ရုပ်မြင်သံကြားမှာ ကြော်ငြာခဲ့ကြပြီး နိုင်ရိုဘီ (Nairobi) ကျောင်းသားများက လက်ကမ်း စာစောင်များဖြန့်ဖြူးခဲ့ကြပါတယ်။ ၂၀၀၉ မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးသူရဲကောင်း ဆုရရှိသူ ၈ ဦးဟာ အမျိုးသားရုပ်မြင်သံကြားမှာ အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံခဲ့ရပါတယ်။ ဆုရသူတဦးဖြစ်တဲ့ ဂျိုဝဲလ်က (Joel) လူငယ်ဦး ကို အကြမ်းဖက်မှုကကာကွယ်ပေးဖို့ သူ့ရဲ့ခြံဝင်းထဲမှာ ၂၀၀၇ ကြာ ပုက်ထားပေးခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ပြောပြချက်ကတော့ 'ရပ်နီးရပ်ဝေးမှ ကွဲပြားတဲ့အသိုင်းအဝိုင်းများဆီက ဂုဏ်ပြုစကားများ ဖုန်း၊ တယ်လီဖုန်းမက်ဆေ့ချ်များမှတစ်ဆင့် ရရှိခဲ့တယ်။ မိသားစုတစ်ခုအနေနဲ့ ကျွန်ုပ်တို့လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာရှိတဲ့ ဒီလူတွေ၊ ဒေသခံကောင်စီဝင်တစ်ဦးနဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ကိုပါ ဖိတ်ကြားပြီး ပါတီပွဲတစ်ခု ဆင်နွှဲဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပါတီပွဲအတွင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးအစပျိုးမှုတစ်ခုထွက်ပေါ်လာဖို့ သူတို့ ဖွဲ့စည်းဖို့လိုအပ်တယ်ဆိုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့တစ်ခုကို မှတ်ပုံတင်ပြီး အကြမ်းဖက်မှုကိုထုတ်ဖော်ဖို့ အဖွဲ့ဝင်စုဆောင်းဖို့ ကျနော့်ကို

တာဝန်ပေးခဲ့ကြတယ်။' ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မီဒီယာဗဟိုပြုအာဖရိက(Media Focus on Africa) က မာတင်စကားမင်း ရဲ့ ပြောပြချက်ကတော့ 'ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ မျှော်လင့်ချက်ထားကြပါ ဆိုတဲ့ သတင်းစကားကို ပျံ့နှံ့အောင်လုပ်ဖို့ ဖြစ်ပြီး အခက်အခဲကာလအတွင်းဒီလိုအချိန်မျိုးမှာ အကောင်းဘက်ကို ဗဟိုပြုဖို့ဖြစ်တယ်။ ယနေ့အချိန်ထိ အငြင်းပွားမှုများဟာ ဖြေရှင်းဖို့၊ အဖြေရဖို့ အလှမ်းဝေးနေသေးတယ်။ လိပ်ပြာသက်ရောက်မှု (Butterfly Effect) လို့ပဲ သေးငယ်တယ်လို့ ဆိုရလောက်တဲ့ အစပြုမှုတစ်ခုကနေ ယခုလို ဘေးပန်းရလဒ်တွေနဲ့ မမျှော်လင့်တဲ့ အကျိုးရလဒ်တွေ ရလာနိုင်ခြေရှိတယ်။'

အသုံးပြုခဲ့တဲ့ Tool များ - Ushahidi, လက်ကိုင်ဖုန်းများ၊ Facebook, ဝက်ဆိုဒ်

ပေါက်ရောက်မှုအတိုင်းအတာ - နိုင်ငံနဲ့အပိုင်း၊ တလအတွင်း အဆိုပြုသူပေါင်း ၅၀၀ ကျော်အပြင် ကင်ညာသတင်းထုတ်ပြန်ချက်အပြီး တရက်ကို လူ ၈၀ နှုန်း မြင့်တက်လာပါတယ်။

ကုန်ကျစရိတ် - ယူအက်စ်ဒေါ်လာ ၁၈ ၀၀၀ (SMS စနစ်အတွက် ယူအက်စ်ဒေါ်လာ ၃၀၀၀၊ ကျန်ရှိငွေအားလုံးက ကြော်ငြာနဲ့ ပါဝင်သူတွေအတွက် ဆု ကုန်ကျငွေ)

အရင်းအမြစ်များ - စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးကို ထုတ်ပြန်ကြေညာရန်အတွက် ဒေသခံပန်ထမ်းများ၊ စေတနာ့ ပန်ထမ်းများနဲ့ တွဲဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ Facebook စာမျက်နှာအတွက် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း။

အချိန် - အဆိုပြုချက်များကို စုဆောင်းရန် အချိန် တလ၊ သုံးလအကြာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးသူရဲကောင်းများကို အခမ်းအနားနဲ့ ဆုများ ပေးအပ် အသိအမှတ်ပြုနိုင်ခဲ့။

ခက်ခဲမှုအဆင့် - အဆင့် ၅ ဆင့်ထဲမှ အဆင့် ၃

ဆက်လေ့လာစရာ လင့်ခ်များ
သူရဲကောင်းများရဲ့ စီမံကိန်းများ (Heroes' Projects) – <http://bit.ly/3T67Xo>
Facebook – <http://bit.ly/mqJu9>
အသုံးပြုနေတဲ့ Ushahidi – <http://bit.ly/3Oc47V>

ကိုယ်တိုင်လုပ်စရာ

မေးမြန်းချက် -

- ကွင်းဆင်းသတင်းထောက်များဟာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သတင်းအချက်အလက်ဘယ်လို ဖလှယ်ကြမလဲ။ လက်ကိုင်ဖုန်း သို့မဟုတ် အင်တာနက်ကို အားထား၍ သတင်းအချက်အလက် မျှဝေကြမလား။
- စီစဉ်ထားခြင်းမရှိပဲ အလိုအလျောက် အစီရင်ခံ/သတင်းတင်ဆက်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်ဖို့ ကြိုးစားမလား။ သို့မဟုတ် လူထုသတင်းထောက်တွေနဲ့ ကြိုတင်ပြီး အစီအစဉ်တခုရေးဆွဲ ပြုလုပ်သွားမလား။
- အစီရင်ခံချက်များကို ပြုစုဖို့ရန် အသင့်သုံးနိုင်တဲ့ Tool တခု ရှိသလား သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ဖန်တီးဖို့ လိုမလား။
- မီဒီယာ အစီအစဉ်၊ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ဖို့ အစီအစဉ်က ဘာလဲ။
- တိုက်ရိုက်သတင်းတင်ဆက်ခြင်းအတွက် ခိုင်မာတဲ့ အဖြစ်အပျက်တခုက သက်ရောက်မှု ရှိဖို့လိုအပ်တယ်။ ထိုသက်ရောက်မှုက အချိန်တပြေးညီဖြစ်တဲ့ သို့မဟုတ် လတ်တလောနာမည်ကြီးနေတဲ့ ကိစ္စတခုနဲ့ ဆက်နွှယ်နေရမယ်။ ပရိသတ်ကို အကောင်းဆုံးဆွဲဆောင်ဖို့ သုံးစွဲနိုင်တဲ့ အချိန်နဲ့ တပြေးညီဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အဖြစ်အပျက်က ဘာဖြစ်မလဲ။
- တိုက်ရိုက်သတင်းတင်ဆက် အစီရင်ခံတဲ့ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးများဟာ သူတို့တင်ပြတဲ့ အရေးကိစ္စများအပေါ် အရေးတယူပြုမိသလိုပဲ သူတို့သုံးတဲ့ နည်းပညာအပေါ် အရေးထားမှု ရလိုတယ်။ ဒီလို မီဒီယာတွေရဲ့ အာရုံစိုက်မှုနဲ့ ဒါကြောင့် အစီရင်ခံချက်တိုးပွားလှမှုများကို ဘယ်လိုစီမံခန့်ခွဲမလဲ။
- တိုက်ရိုက်သတင်းပို့ရန် သုံးစွဲဖို့သင့်တော်တဲ့ Tool တွေအကြောင်း ထည့်စဉ်းစားပါ။ ဘယ်လိုအချက်အလက်ကောက်နုတ်ချက်မျိုးက Ushahidi လုပ်ငန်းလိုမျိုး အကောင်းဆုံး အလုပ်ဖြစ်နိုင်မလဲ စဉ်းစားပါ။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအတွက် ဘယ်လိုကန့်သတ်ချက်တွေ ရှိနိုင်မလဲ။
- ပါဝင်ပတ်သက်သူ လူဦးရေများမှ အလုပ်ဖြစ်မယ့် အချို့ စနစ်တွေရဲ့ ပြဿနာတွေကို ဘယ်လိုရှောင်ရှားမလဲ။

လုပ်ဆောင်တဲ့ အခြားနည်းလမ်းများ

- ၁။ အရေးကိစ္စတခုမှာ စုပေါင်းအာရုံစိုက်မှုကို ရယူဖို့ လက်ကိုင်ဖုန်းဖြင့် သတင်းပေးပို့ခြင်းကို သုံးစွဲနိုင်တယ်။ လက်ကိုင်ဖုန်းများကို အသုံးပြု၍ သင်ရဲ့စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးနှင့် ပတ်သတ်တဲ့ မေးခွန်းများကို text မက်ဆေ့ချ်များ သို့မဟုတ် ဓာတ်ပုံများဖြင့် သူတို့ လက်ကိုင်ဖုန်းများဆီ ပို့ပေးပြီး ဖြေကြားပေးရန် လူတွေကို တိုက်တွန်းပါ။ ဒီသတင်းပေးပို့ချက်များကို ဝက်ဆိုဒ်များ သို့မဟုတ် ဝက်ဆိုဒ်ကြည့်ရှုနိုင်တဲ့ တယ်လီဖုန်းများသုံးပြီး ဝေမျှနိုင်ပါတယ်။
- ၂။ တိုက်ရိုက်သတင်းပေးပို့ခြင်းက ဆန္ဒပြပွဲ (သို့) လှုပ်ရှားမှုတခုအတွင်းထောက်ခံမှုမ ပြားကို လုံခြုံစွာထိန်းထားနိုင်တယ်။ ဒီအတွက် လူတွေသုံးစွဲတဲ့ Tool နှစ်မျိုးကတော့ Twitter နဲ့ Qik.com လို့ခေါ်တဲ့ လက်ကိုင်ဖုန်းဗီဒီယိုပရိတ်ကရမ်တခု ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေကို သုံးပြီး တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူတွေက ဘယ်သူတော့ဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းခံသ ခွားနိုင်ပြီ စသဖြင့် နောက်ဆုံးသတင်းများကို စာသားတွေ ဗီဒီယိုတွေနဲ့ မျှဝေနိုင်ကြပြီး ကမ္ဘာအနှံ့က ထောက်ခံသူတွေ ဒီသတင်းဆီအာရုံစိုက်လာအောင် လုပ်နိုင်တယ်။
- ၃။ မီဒီယာက အရေးတယူ နားထောင်မနေဘူးဆိုရင် (သို့) စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးက စိစစ်ဖြတ်တောက်မှုတွေနဲ့ ကြုံနေရရင် တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူများက Twitter (သို့) Ushahidi လိုမျိုး Tool တွေသုံးပြီး တိုက်ရိုက်လှုပ်ရှားမှုများကို အစီရင်ခံနိုင်ပါတယ်။ တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူတဦးအနေနဲ့ လူသိခံရတာ အန္တရာယ်များမယ်ထင်ရင် လှုပ်ရှားမှုပြင်ပက တယောက်ယောက်ဆီ စာသားမက်ဆေ့ချ် ပို့ပြီး အွန်လိုင်းမှာ လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ လှုပ်ရှားမှု (သို့) အန္တရာယ်ရဲ့ အချက်အချာတခုပြင်ပက လူတွေက ဗီဒီယိုနဲ့ ဓာတ်ပုံတွေကို blip.tv သို့မဟုတ် WITNESS HUB လို လူအခွင့်အရေးအတွက် ဗီဒီယိုတွေတင်ပို့တဲ့ ဝက်ဆိုဒ်တွေ ဘလော့စတာတွေနဲ့ အွန်လိုင်းပေါ်တင်သူတွေဖြစ်နိုင်တယ်။
- ၄။ မြန်ဆန်တဲ့ အင်တာနက် ကော်နက်ရှင်ရှိမယ်ဆိုရင်တော့ ကွန်ပျူတာ၊ ဗီဒီယိုကင်မရာ (တခါတရံ သင်ကွန်ပျူတာမှာ ထည့်သွင်းပါရှိပြီးသား) ကို သုံးပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး တိုက်ရိုက်ဗီဒီယိုတခုကို Ustream.tv (သို့) Livestream.com ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ထုတ်လွှင့်တဲ့ ဗီဒီယိုပရိတ်ကရမ်များဖြင့် အင်တာနက်ပေါ် တိုက်ရိုက်လွှင့်တင်နိုင်ပါတယ်။
- ၅။ ယုံကြည်စိတ်ချတဲ့ ထောက်ခံသူများရဲ့ ကွန်ယက်တလျှောက် ဝေမျှပြီး အချက်အလက်တွေကို အသိမ်းခံရတဲ့ဘေးမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ လူတွေအနေနဲ့ ဓာတ်ပုံများ၊ ဗီဒီယိုများ ရိုက်ကူးထားတဲ့ ကင်မရာများ သိမ်းဆည်းခံရမည်ကို စိုးရိမ်ရရင် အခြားသူတွေနဲ့ ဖုန်းအချင်းချင်းဖိုင်တွေ လွှဲထားခြင်း၊ MMS (မာလ်တီမီဒီယာမက်ဆေ့ချ်များ)၊ (သို့) အီးမေးလ်များမှ တဆင့် ဝေမျှထားနိုင်ပြီး ပြီးတာနဲ့ တပြိုင်နက် သူတို့ဖုန်းတွေထဲက ဖျက်ပစ်နိုင်ပါတယ်။

ပါဝင်တဲ့ TOOL

တိုက်ရိုက်သတင်းတင်ဆက်ခြင်းနဲ့ အဆက်အသွယ်များ စီမံခန့်ခွဲခြင်း
FrontlineSMS (<http://www.frontlinesms.org>) - က အင်
တာနက်ကော်နက်ရှင်မရှိပဲနဲ့တောင် လူအများအပြားရဲ့
ဆက်သွယ်ရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေတယ်။
တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူများက FrontlineSMS ကို အသုံးပြုပြီး
သူတို့ရဲ့ လက်ဆွဲကွန်ပျူတာများမှ မိုဘိုင်းဖုန်းကွန်ယက်များဆီသို့
စာသားမက်ဆေ့ချ်များ အဖြစ်ပို့ပေးပြီး လက်ခံရရှိသူများမှလည်း
စာသားမက်ဆေ့ချ်အနေနဲ့ပဲ ရရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။
ဒီနည်းလမ်းကို တလမ်းသွား (သို့) အပြန်အလှန်
ဆက်သွယ်ရေး နှစ်ခုလုံးအတွက် သုံးနိုင်ပါတယ်။
တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူများက လူအခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ခြင်း၊
ဆန္ဒပြပွဲများစီမံခြင်း၊ လူထုဆန္ဒများလေ့လာခြင်းနဲ့
အရေးပေါ်အချက်သတိပေးချက်များအတွက် FrontlineSMS ကို
အသုံးပြုကြတယ်။ လက်ကြွတဲ့ အွန်လိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းတခုက
ပထမအကြိမ်အသုံးပြုသူတွေအတွက် ထောက်ပံ့မှုအမျိုးမျိုးနဲ့
ပံ့ပိုးပေးခဲ့ကြတယ်။

မှတ်ချက်များ

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း အပေါ် FrontlineSMS မှ ကင်ဘဏ် (Ken Banks) ပြောကြားချက်ကတော့ -
“နည်းပညာများကို အသုံးပြုပြီး လူထုရဲ့ စုပေါင်းအသံကို သင်ပေါင်းစုနိုင်တယ်။ ပင်မစီးကြောင်းမှ ဝင်လာတဲ့
သတင်းများနဲ့ တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံချက်များက သတင်းအချက်အလက်များ စုစည်းနိုင်တယ်။ ဒါတွေအားလုံးကို
ပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့အခါ ဘာတွေဖြစ်ပျက်နေတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကို ပိုကြီးမားတဲ့ရုပ်ပုံလွှာ တခု ရရှိမယ်။”

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရဲ့ စွမ်းပကားအပေါ် နည်းပညာသုတေသီ ဒိုင်နာမာထာ (Dina Mehta) ရဲ့
ပြောကြားချက်ကတော့ -

“ဘလော့ဂ်များ၊ Facebook၊ Twitter စသည်ဖြင့် ကဏ္ဍမျိုးစုံနှင့် ကွန်ယက်ပေါ်မှာ ကျနပ်တို့
အချိန်ပေးတည်ဆောက်ခဲ့ရတဲ့ ကျနော်တို့ရဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းတွေရှိတယ်။ ဒါတွေကို အသုံးပြုပြီး
အွန်လိုင်း အသိုင်းအဝိုင်းများ အားလုံးနဲ့ ချိတ်ဆက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ချိတ်ဆက်မှုရှိပြီးသား လူများရဲ့
မကြိုင်အဖြစ်လည်း တည်ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တခုခုဖြစ်လာပြီ၊ တုံ့ပြန်ဖို့လည်းလိုအပ်လာပြီဆိုလျှင်
ဖန်တီးပြီးသား အချိတ်အဆက်များမှတစ်ဆင့် ကွန်ယက်ပေါ်မှာ ခြေရာလက်ရာချန်ခဲ့ရုံနဲ့ အွန်လိုင်းပေါ် ရှိပြီးသား
အသိုင်းအဝန်းများကို အလိုအလျောက် စည်းရုံးပြီးသားဖြစ်တယ်။”

ကမ္ဘာ့အသံများ (Global Voices) မှ ဆမ်မီဂါဘီယာ (Sami Gharbia) ရဲ့ ဖမ်းဆီးမှုများကို
တိုက်ရိုက်သတင်းပို့ခြင်းအပေါ် ပြောကြားချက်ကတော့ -

“တတ်ကြွလှုပ်ရှားသူများဟာ Twitter ကို သုံးပြီး သူတို့မိတ်ဆွေ ဘလော့ဂ်များ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို
ဖမ်းဆီးမှုတွေကို သတိပေးကြတယ်။ ဧပြီ ၆ ရက်နေ့ အီဂျစ်ပြည် မာဟလာမြို့မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ဆန္ဒပြပွဲအတွင်း
ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုကို ကိုယ်တွေ့မြင်လာခဲ့သူ သတင်းထောက်တယောက်အကြောင်း ကျနော်တို့
သိခဲ့ရပြီးပြီ။ သူ့အဖမ်းခံလိုက်ရတာနဲ့ တပြိုင်နက် Twitter ပေါ်မှာ “ဖမ်းဆီးခံလိုက်ပြီ (arrested)” ဆိုတဲ့
စာတခုတင်ပို့လိုက်တာနဲ့ သူ့သူငယ်ချင်းများ၊ သူမိသားစုဆွေမျိုးများကို တပ်လှန့်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်သွားပြီး
အမေရိကန်သံရုံးကတောင် သူ့ကိုဖမ်းဆီးရာက လွှတ်ပေးဖို့ ကြားဝင်လာတဲ့အထိ ဖြစ်ခဲ့တယ်။”